

PsittaScene

EXTRA BIJLAGE BENELUX

Van de directeur

Groot nieuws. Er is één jaar voorbij sinds de EU aan de import van wilde vogels definitief een einde maakte, iets waar de World Parrot Trust hard voor gestreden heeft. Er zijn meer dan tien miljoen wilde vogels gespaard gebleven sinds eind 2005, toen het eerste tijdelijke verbod op import in werking trad. En het nieuws is tevens positief in exporterende landen. Nicaragua was eens het grootste exportland van wilde papegaaien vanuit Midden Amerika. Nu heeft een tijdelijk verbod op export niet alleen de internationale handel een halt toe geroepen, het heeft ook drastisch de handel in papegaaien binnen Nicaragua verminderd. Wilde papegaaien die te koop waren op markten waren in het verleden heel gewoon, maar tegenwoordig allemaal verdwenen.

Tegelijkertijd heeft het grootste exportland in Zuid-Amerika, Argentinië kortgeleden een nul exportquota aangekondigd voor 2008. Deze stap zal tienduizenden wilde papegaaien redden dit jaar, en zal hopelijk de komende jaren doorgaan. In hun briefwisseling met het secretariaat van CITES beklagde Argentinië zich uitvoerig, dat het EU importverbod rechtstreeks verantwoordelijk was voor deze politieke wijziging, omdat het verbod hun voornaamste markt uitschakelde. Dit soort domino-effect van het besluit van de EU is precies waar we op gehoopt hebben en al jaren hebben voorspeld – het uitschakelen van de vraag schakelt de toevoer en beschermt daarmee miljoenen wilde vogels.

Er zijn nu dus nog maar twee belangrijke exportlanden op het westelijke halfrond – Guyana en Suriname. We hopen ons de komende maanden en jaren op deze landen te concentreren. Na kortgeleden teruggekeerd te zijn van een eerste bezoek aan Guyana, kan ik rapporteren dat dit opmerkelijke ongerepte land hard werkt om zich op te stellen als een “groene” natie. We zijn er op gebrand om daar met partners samen te werken om ook een meer progressieve politiek aan te moedigen voor de export van wilde vogels. Handel in wilde vogels zal nooit geheel ophouden, maar het verloop van deze belangrijke markten is bemoedigend. We houden je op de hoogte!

Jamie Gilardi
Directeur

Op zekere dag.....

...liep een Geelbuik Grondparkiet de rimboe uit en de geschiedenisboeken in. (pag. 3)

door Brent Barrett

Een van de moeilijkste lessen in bescherming, en in het leven is, dat hoe hard je je hersenen kraakt over een probleem, je blijft zitten zonder antwoorden. Gelukkig opent een blijkbaar toevallige gebeurtenis af en toe een venster naar je wildste dromen en brengt lang gezochte antwoorden die alle begrip en technologie te boven gaat. Precies zo'n gebeurtenis overkwam me in het binnenland van

West Australië tijdens het broedseizoen van 2005 van de Geelbuik Grondparkiet *Pezoporus wallicus flaviventris*.

Tot 5 oktober in dat gedenkwaardige jaar waren er geen foto's van een wilde loslopende Geelbuik Grondparkiet. Er waren sinds 1914 geen nesten gelokaliseerd en er waren weinig voedselplanten bekend. Dagelijkse activiteiten werden geregistreerd van

één registratieproject in 1989. Op alle gebied was de Geelbuik Grondparkiet een raadsel die zijn geheimen goed beschermde.

In mei 2004 publiceerde ik een artikel in PsittaScene waarbij ik deze kritische bedreigde parkiet aan de wereld bekend maakte. Tijdens de lente daarvoor had het beschermingsbureau van de regering van Westelijk Australië me aangenomen om deze vogels te helpen

lokaliseren, vangen en verplaatsen om zodoende een nieuwe subpopulatie te creëren binnen hun oorspronkelijke verspreidingsgebied. Ons team vonden heel erg weinig vogels in de twee bekend populaties. Een derde voorheen betrouwbare populatie scheen volledig te zijn verdwenen. Dit was een ernstige situatie. Het herstelproject verplaatste zich van een missie voor herplaatsing in één van op zoek en bescherming ter plaatse. Er waren eenvoudigweg te weinig vogels en te veel onzekerheden voor een translocatie poging. Gedurende de volgende twee jaar dezelfde vragen bleven zich voordoen zonder antwoorden. Hoe broeden Geelbuik Grondparkieten met succes in de nabijheid van land- en vogelvijanden? Wat eten ze? Waar leven ze? Het was een duizelingwekkende lijst van onwetendheid voor een soort van deze moderne tijd die leefde in een ontwikkeld land als Australië. We wisten erg weinig over onze intrigerende gevederde vriend. Dit was de kans, maar we moesten geduld hebben.

We weten nu dat de zeldzame Geelbuik Grondparkiet een totaal ander leven leeft als de meeste andere parkieten met uitzondering van de Kakapo *Strigops habroptilas* en de Nachtpapegaai *Geopsittacus occidentalis*. Hij vliegt niet in grote luidruchtige groepen en vertoont geen kleurrijk verenpak. Zijn roep is doordringend en niet als een papegaai, gemakkelijk te imiteren door andere vogels met wie het zijn verspreidingsgebied deelt. Het vliegt alleen in de dekking van schemer in de kleine uurtjes van schemer tot donker, waarbij hij zijn enige geroep in die tijd van heimelijk verplaatsing verkiest te doen. Bij daglicht wandelt hij door het kreupelhout op zoek naar voedsel, en zoals de meest vogels van droge gebieden, rust hij in de schaduw tijdens de hitte van de dag. Zijn nestgedrag is net zo geheimzinnig als zijn dagelijkse leven. De man en pop ontmoeten elkaar op 400m van de nestsite, terwijl ze gelijktijdig en stilletjes aankomen. In deze "paarvoeder arena" braakt de man voedsel op voor de pop om het door te geven aan de kuiken(s) in het nest. De man gaat dan in de nabijheid slapen terwijl de pop stilletjes terugkeert naar het nest. Ze zijn de laatste vogels die roepen en dat is ver na zonsondergang als hij stopt met haar te voeren. Hij lijkt niet dicht bij het nest te slapen wat niet erg typisch is voor papegaaien. Terwijl er nooit een nest is gevonden, weet ik

dat deze gedragsfeiten war zijn simpelweg omdat ik de enige levende persoon ben die ze met eigen ogen heeft gezien.

Op zekere dag in het voorjaar van 2005 veranderde de levens van de beschermingsgemeenschap van Westelijk Australië. In dit ruwe en door slangen vergeven land maakte ik de meest onwaarschijnlijke vriend – een broedrijpe Geelbuik Grondparkiet man die ik Charlie noemde. Het ligt voor de hand, dat iedere foto die er is van deze raadselachtige soort van Charlie is. Hoe is dit mogelijk?

Laat je niet voor de gek houden door wat bevriende mensen je vertellen. Dit was een wetenschappelijke expeditie – er werd geen eten aangeboden, Charlie zat niet op mijn schouder of sliep in een kooi. In feite heeft niemand ooit een Geelbuik Grondparkiet aangeraakt of verhandeld sinds 1989. Charlie tolereerde simpelweg mijn aanwezigheid en stond mij allengs toe om hem tot op 1m te benaderen. Dit was uiterst ongewoon voor deze soort. Veel topornithologen hebben hier 20 jaar op gewacht in de hoop een glimp op te vangen van de Geelbuik Grondparkiet. Vanwege hun lage aantallen en wonderlijk kwiek wandelgedrag door het kreupelhout voordat ze ook maar gezien worden, blijven ze één van de meest ongrijpbare vogelsoort in Australië. Zou je er een opschrikken dan schiet hij de lucht in en vliegt 100m zigzaggend, valt snel op de grond en rent de duisternis in. Dit erg kwartelachtige gedrag gaf hun de naam "Button grass quail" (het graskwartels van de knoop?) en het respect van vele fervente vogelaars. Men kan zeggen dat ze een Geelbuik Grondparkiet hebben gezien maar slecht een vage beschrijving geven van zijn staart terwijl hij snel het gebied verlaat.

Dus waarom was Charlie anders? Het antwoord ligt in vasthoudendheid. In de historie van onderzoeken van 2004 werd de subpopulatie ontdekt en in kaart gebracht, waaronder Charlie. Hetzelfde jaar kampeerde het team in de nabijheid en controleerde wat mogelijk was van het broedseizoen. Een kortelings uitgevlogen jong werd gelokaliseerd door het volgen van een daarvoor onbekend geroep. Ik nam een armzalig slechte foto en uiteindelijk was de Geelbuik Grondparkiet in het nieuws. Dit was het eerste jong dat sinds 1913 werd gezien. Het daaropvolgende jaar zetten we op grote schaal een controleprogramma op in

hetzelfde broedgebied. Langzaamaan hoorden we meer en meer nieuw geluiden, er werden vogels met toenemende regelmaat gezien en we bouwden een beeld van activiteiten en een eenvoudig begrip van het lokale dialect op. Allengs begonnen de vogels ons meer en meer te gedogen en gingen verder met hun gewone leven. Maar we konden simpelweg niet dichtbij genoeg komen ondanks dat we ons verstopten in de struiken, terugspelen van verschillende klanken terwijl we in kordon door de struiken liepen. Alles wat we zagen, was een vluchtige blik. Dan op een dag gebeurde het. Een vogel reageerde op het terugspelen binnen een vlak open gebied met vegetatie. Met de camera in de aanslag begluurde ik hem 1 uur lang door de struiken totdat Charlie de geschiedenisboeken binnen liep en mijn hart. De foto's werden krantenkoppen en verschenen in lokale tijdschriften en kranten. Ze zijn de eerste op dit gebied, maar ze betekende meer dan dat. Hier was onze kans de lokale bevolking te laten zien hoe prachtig en speciaal deze papegaai was en hoe waardevol voor bescherming. In 2004 moest ik de foto's met de hand tekeningen voor het artikel in de PsittaScene, de enige foto laat duidelijk de vingers rond de nek van de gevangen vogel zien. We waren een nieuw tijdperk in gegaan. Het volgende broedseizoen keerde ik terug van mijn schijnbaar pensioen in Nieuw Zeeland om één laatste veldseizoen te werken met als doel het definitief vinden van een nest. Ik had de foto's genomen, die voor publiciteit gezorgd hadden – ik twijfelde of ik die kans nog eens kreeg. Ik had jonge vogels na toevallige ontmoetingen gezien, wat waarschijnlijk zich niet zou herhalen. Niets bereidde me voor op wat zich zou voordoen.

Het seizoen kwam langzaam opgang, de rimboe muisstil. Er werden die week geen vogels geregistreerd. Hadden ze hun beroemde verdwijntruc toegepast? Hadden we hen té veel verstoord het voorgaande seizoen? Langzaamaan kwamen we meer en meer vogels tegen. We concentreerden ons langzaam op deze vogels, terwijl we meer risico namen, verstopt onder camouflagenetten meters van hun lokroepgebieden. We trianguleerden de lokroepen en overdag onderzochten we het gebied handmatig. Desondanks kwamen we geen nest, geen kuiken en geen slaapplaats tegen. De tijd verstreek snel en het seizoen liep ten einde. Hoe konden we een nest vinden

als we de volwassen vogels niet konden vinden? Op zekere nacht zagen we ze geluidloos vliegen vanuit tegenoverstelde hoeken van een open land. Twee keer landden ze op meters afstand van me in het afnemende zonlicht. Intussen gebeurde er iets vreemds gedurende de dag. We kwamen stelselmatig een Geelbuik Grondparkiet tegen door gebruikmaking van het terugspelen van een lokroep. De eerste keer verplaatste hij zich kwiek voor ons uit terwijl we ons door het struikgewas worstelden. Iedere keer als we hem uit het oog verloren, speelde ik een lokroep af op de luidspreker, dan stopte hij en gaf antwoord. We slaagden erin hem een uur lang te volgen en uiteindelijk ging hij al lopend foerageren. Gebeurde dit écht? Na vier opeenvolgende gebeurtenissen, die 2 uur duurde,

veranderde er twee dingen. Charlie stopte met agressief reageren tegen de luidspreker en we werden er beter in hem te volgen. Hij begon normaal gedrag te vertonen, zelfs vlak vóór ons te eten. Dat leidde tot het identificeren van 20 nieuwe voedselplanten en een nieuw begrip van habitatvereisten. Vele keren stopte hij om zo'n half uur te rusten in de schaduw, terwijl ik tot op 2 meter afstand kroop. We videotaped al zijn gedragingen, namen honderden foto's, namen al zijn gebruikte lokroepen op behalve één. Deze ontbrekende lokroep, ontdekten we later, is een lokroep van een enkele pop. Nog steeds konden we geen nest vinden. Kon Charlie overtuigd worden ons er heen te brengen? Op zekere dag ontdekten we Charlie buiten het gebruikelijke voedselgebied.

We zochten het gebied af en hoorde de uitgesproken lokroep van een jong. We verleidden Charlie ons er heen te brengen tot op 50m van het kuiken en we zochten het hele gebied handmatig af. Dit was 400m van het "paarvoeder gebied" waar we Charlie en zijn partner hadden opgenomen op video. Uiteindelijk vonden we het jong van Charlie, maar alleen omdat hij ons naar het gebied bracht waar het verstopt zat. Ik kon toen deze twee weken oude nestvlieder fotograferen voordat het wegvloog en nooit meer werd gezien. Maar vanwege zijn aanwezigheid in het gebied, op achtereenvolgende nachten, wisten we dat de nestsite heel dichtbij was. Ondanks al deze wonderlijke gebeurtenissen is er bijna 100 jaar geen nest van de Geelbuik Grondparkiet gevonden. Dat is één geheim dat ons nog steeds wacht.

Om een video van de Geelbuik Grondparkiet te zien bezoek: www.youtube.com/parrotsdotorg

Onderschriften:

De dichte begroeiing en meedogenloze habitat waar de Geelbuik Grondparkiet woont, maakt het gemakkelijk te begrijpen waarom het zó moeilijk is deze geheimzinnige grondbewoner te traceren en te observeren. Veel ervaren vogelaars hebben tevergeefs gezocht naar deze ongewone vogel. De meest fortuinlijke zal worden beloond met een plotselinge verschijning van groen en de vage omtrek van een staart voordat alle bewijs verdwijnt in het struikgewas.

Volharding loont wanneer "Charlie" eindelijk steeds dichtere observaties toelaat. Hij blijft voorzichtig in het open veld maar begint gewoon te foerageren, terwijl hij ons leidt naar de ontdekking van totaal onbekende voedselplanten en een beter begrip van de habitateisen van de soort. Doorlopende ontmoetingen gedurende opeenvolgende dagen begonnen een paar van de vele mysteries van het dagelijkse leven van de soort te ontrafelen.

De uiteindelijke beloning – het volgen van alle bewegingen van Charlie, Brent Barrett, Francesca Cunninghame (op pag. 4) en 2 anderen hebben weer een gelukstreffer. Ze lokaliseerde zijn kuiken wat 'n twee weken oude nestvlieder was. Nadat deze foto werd genomen, vloog het kuiken in de dekking en ze blijven de enige personen die ooit een jong van deze soort hebben gezien.

Op zoek naar de meest mysterieuze ara (pag. 10)

door Toa Kyle

Terwijl we rond een bocht in de rivier komen, hoor ik een vogel roepen die ik onmiddellijk herken als een papegaai, maar het voelt nog lichtelijk onbekend voor me. Ik vraag mijn veldassistent de kano naar de dichtstbijzijnde oever te peddelen zodat ik een kijkje kan nemen. De vogel die ik hoor moet een kuiken zijn omdat het herhaaldelijk op een krasse manier roept, ongetwijfeld bedelend voor eten. Uiteindelijk zie ik ze een groep van drie Blauwkop Ara's *Primolius couloni* die een tak aan de rivieroever verlaten voor een andere verder stroomafwaarts. Het is vast en zeker een volwassen paar met één enkel jong op sleeptouw, die wat achter zijn ouders aanvliegt, nog steeds onophoudelijk roept. Dit is de eerste

duidelijke waarneming die krijg van de soort na bijna een week binnen het onderzoek dat ik doe in het Ucayali gebied van de Peruviaanse Amazone. Het is een uiterst lonende ervaring voor mij omdat de Blauwkop ara de enige overgebleven arasoort was die ik nu te zien kreeg in het wild. ZE ZITTEN IN EEN HOGE BOOM op de rand van een kleine verlaten landbouwgrond, chakras genaamd in Peru. De vegetatie in het stukje grond is uiterst warrig en overgroeid. Het lijkt een eeuwigheid te duren voordat ik mijn weg erdoorheen gekapt heb om dicht bij de vogels te komen. Gelukkig zijn ze nog steeds dichtbij. Ik verstopt me achter een dikke boom om ze minutenlang te observeren.

Blauwkop ara's zijn de minst bestudeerde soort ara's die drang doet toenemen om ze zó dichtbij te bekijken. Jammer genoeg word ik hebberig en probeer wat foto's te maken. Eén van de vogels ziet me en ze vliegen snel weg het bos in weg van de rivier. Een deel van me is geneigd ze te blijven volgen, maar ik doe onderzoekswerk wat me voorschrijft terug te gaan naar de boot en stroomafwaarts verder te gaan op zoek naar Blauwkop ara's. De aard van het werk vereist dat ik zoveel mogelijk grond als mogelijk bestrijk in een zeker tijdsbestek. Stoppen om te verkennen is geen optie. BEZORGDHEID OM DE STATUS van de Blauwkop ara in het wild is de afgelopen jaren omwille van

verschillende redenen in gang gezet. Zeldzaam in de avicultuur, vogels brengen duizenden dollars op in Europa en Noord-Amerika. Aangenomen dat het jaarinkomen in Peru slechts US\$ 7.600 is, zijn er overduidelijke motieven voor het vangen van de soort. In vergelijking met de verspreiding van de meeste andere soorten, zijn Blauwkop ara's beperkt tot een relatief klein gebied in de zuidwestelijke Amazone, voornamelijk de zuid-centraal Peruviaanse Amazone met aanvullende registraties in de naburige gebieden van Brazilië en Bolivia (zie kaart). We hebben al andere arasoorten met beperkt verspreidingsgebied, zoals de Blauwkeel ara *Anodorhynchus glaucus* en de Spix's ara *Cyanopsitta spixii*, zien uitsterven in het wild dus verdient de Blauwkop ara onze aandacht. Verwonderlijk is ook dat er weinig bekend is over hun natuurlijke geschiedenis, habitatvereisten en populatieomvang van deze soort, dus is er een dringende noodzaak om onderzoeken te leiden door het hele gebied van de soort, om zodoende een betere kijk te krijgen op zijn beschermingsstatus in het wild. Het lijkt vreemd dat in de 21^{ste} eeuw we nog steeds niet weten waar deze vogels van leven en een actief nest moet nog worden beschreven. In overweging nemend waar ze voorkomen, zal dit geen verrassing zijn. Dit specifieke gebied van de Amazone bevat een paar van de laatste oorspronkelijke bossen op de planeet. Er zijn nog steeds stammen met inheemse bevolking in het verspreidingsgebied van de Blauwkop ara's waar geen contact mee is en de bevolkingsdichtheid is relatief laag. Afgelopen mei publiceerden veel internationale kranten een beeldverhaal met foto's, die met een klein vliegtuig waren genomen, van leden van een stam waar geen contact mee is, in west Acre, Brazilië, ver in het verspreidingsgebied van de Blauwkop ara's. Gezien de afgelegen natuur van een groot deel van dit gebied, is het leiden van onderzoek is zowel logistiek een uitdaging als kostbaar. Een andere mogelijke verklaring voor het gebrek aan informatie over deze soort kan simpelweg vanwege zeldzaamheid in het wild zijn. Er is een voortdurend debat over hoeveel Blauwkop ara's er in het wild zijn. Sommige onderzoekers beweren dat vanwege de grote gebieden van intact habitat binnen het verspreidingsgebied van de soort er misschien tot wel 50.000 vogels in het wild zijn. Anderen nemen een wat

voorzichtiger standpunt in, waarbij ze wijzen op het geringe aantal gepubliceerde verhalen over de soort, die een veel kleinere populatie aantonen mogelijk minder dan 3000 volwassen vogels. Weten we zó weinig over de Blauwkop ara's omdat er zó weinig van zijn of omdat waar ze verblijven moeilijk te bereiken is? Vragen zoals deze kunnen slechts worden beantwoord door mensen in het veld te stationeren waarvan men denkt dat ze voorkomen. Met dit in gedachte ging ik afgelopen najaar op weg naar de Ucayali rivier op zoek naar deze weinig bekende vogels. Dit veldwerk werd gesteund door de World Parrot Trust en Natural Encounters Conservation Fund. IK KOOS VOOR HET UCAYALI GEBIED om verschillende redenen. Hoewel het in het centrale deel van het verspreidingsgebied van de Blauwkop ara's ligt, heeft het relatief weinig aandacht van biologen gehad. De meeste informatie die we hebben over de Blauwkop ara's komt uit het Madre de Dios gebied van zuidoost Peru, beroemd om zijn grote arawanden en oorspronkelijke natuur. In tegenstelling tot de hoofdstad van het departement van Ucayali – Pucallpa – wat in verbinding staat met de kust van de Stille Zuidzee d.m.v. een snelweg waardoor het het belangrijkste centrum voor de houtkap is in Peru. Anders dan Madre de Dios heeft Ucayali relatief weinig beschermde gebieden die de mogelijkheid biedt om te observeren hoe Blauwkop ara's gedijen in bossen die verschillende stadia van menselijke verstoring ondergaan. De Ucayali rivier is één van de belangrijkste zijrivieren van de Amazone rivier die ontspringt in Peru. De rivier is eenvoudigweg te breed om er onderzoek naar ara's te doen en wegen zijn er eigenlijk niet. Ik huurde gemotoriseerde kano's van lokale mensen om kleinere zijrivieren te bevaren. Deze lange houten kano's heten peke-pekes in Peru vanwege het harde geluid wat ze maken. De motor van peke-pekes is veel beter op diesel dan een buitenboordmotor, maar veroorzaakt een aanslag op je trommelvliezen. Ik leerde snel dat om gebieden voldoende te onderzoeken met dit type boot ik de motor moest afzetten en stroomafwaarts peddelen. Ik werd begeleid door een stuurman en een puntero of "aanwijzer" die op de boeg zat om te kijken naar zandbanken waren of takken van omgevallen bomen. We kwamen regelmatig stukken laag water tegen en moesten

eruit en de boot voortduwen terwijl we door het water waadden. Als de rivieren niet bevaarbaar waren deed ik onderzoek op het land, terwijl ik over trails liep die gebruikt worden door jagers. Dit zijn een paar van de meest gevarieerde bossen op aarde dus werd ik altijd beloond met waarnemingen van prachtig gekleurde insecten of vogels die ik tijdens deze wandelingen nog nooit had gezien. DE EERSTE ZIJRIVIER VAN DE UCAYALI die ik bezocht wordt uitsluitend bewoond door gemeenschappen van de Asháninka indianen. Dit verraste me in eerste instantie omdat ik niet gewend ben in contact te komen met inheemse bevolking als ik ergens anders veldwerk doe. In Brazilië bijvoorbeeld leven de meeste inheemse volken in reservaten, die gesloten zijn voor buitenstaanders, vooral buitenlandse onderzoekers. Dit is niet het geval in Peru waar de oorspronkelijke bevolking voor het grootste deel moet vechten voor hun eigen bestaan. De meeste gemeenschappen van de Asháninka hadden hun eigen peke-pekes maar weinigen hadden diesel om ze te laten lopen. Toen onze kano met de motor stroomopwaarts voer, kwamen er mensen uit hun huis rennen om naar deze fortuinlijke mensen te kijken die diesel hadden. Onnodig te zeggen dat ze verrast waren mij in het midden te zien zitten terwijl ik door een kijker staarde. Sommigen van hen waren traditioneel gekleed en hadden rode achiote (orleaan) verf op hun gezichten waardoor ze net zo fascinerend waren voor mij als ik voor hen. Grote delen van het verspreidingsgebied van de Blauwkop ara's worden bewoond door inheemse volken, waardoor het een unieke gelegenheid biedt samen te werken op beschermingsvlak. Net zoals ara's zijn deze mensen nog steeds afhankelijk van het omliggende bos voor hun levensonderhoud en hebben belang bij het behoud ervan. Ik heb altijd bewondering gehad voor de scherpe zintuigen die deze mensen bezitten in het wild. Mijn Asháninka assistenten waren aanvankelijk onbekend met het geluid van de Blauwkop ara's, maar ze leerde snel en zouden tijdens ons onderzoek vaak de vogels al ontdekken voordat ik dat deed. Hoewel ik aanvankelijk naar dit gebied kwam op zoek naar een matig bekendstaande vogel, bij mijn vertrek was ik ook bezorgd over de vele inheemse gemeenschappen die ik een bezoek bracht vanwege de dreiging

door binnendringende houthakkers, mijnwerkers en petroleumonderzoekers. IK BEZOCHT EEN KLEIWAND vlakbij de eerste zijrivier die ik op zekere morgen onderzocht en was teleurgesteld te zien dat er netten over gespannen waren. Grote aantallen papegaaien verzamelden zich in de vroege morgenuren erboven, maar gelukkig ging geen enkele vogel naar beneden om van de klei te eten. Mijn gids zei dat leden van een andere gemeenschap de netten hadden geplaatst om de vogels te vangen en te eten. Jammer genoeg hadden ze vergeten of verzuimd de netten weg te halen, wat betekende dat elke vogel die verstrikt raakte in het net daar eventueel zou doodgaan. Er werd me tijdens voortgang van het onderzoek verteld dat de meeste kleiwanden werden geëxploiteerd voor vangst of bejaging. Er is een dringende noodzaak om vogels en zoogdieren die deze kleiwanden in Peru aandoen beter te beschermen, hoewel om deze bescherming uit te voeren zal moeilijk zijn. In Madre de Dios is toerisme met succes gebruikt om de kleiwanden te beschermen. Jammer genoeg is ecotoerisme in Ucayali praktisch onbekend. Naarmate ik dichter naar Pucallpa kwam, waren er minder inheemse nederzettingen langs de zijrivieren van de Ucayali, in plaats daarvan werden ze bevolkt door mestiezen (gemengd Europees- inheems bloed) en houtkapwerkzaamheden. Over het geheel genomen waren Blauwkop ara's afwezig of werden af en toe gezien in dit soort gebieden in vergelijking met die met weinig houtkap. Feitelijk was over het algemeen verscheidenheid aan papegaaien voorspelbaar lager in gebieden waar actief werd gekapt. Van de vijf gebieden die werden onderzocht, hadden er drie Blauwkop ara's hoewel

op één site de vogels maar één keer in de vier dagen tijd waren gezien. VERREWEG HET BESTE GEBIED voor Blauwkop ara's dat ik bezocht was in het Purus gebied. Er wonen slechts 4000 mensen in dat uitgebreid beboste gebied, waarvan de meeste inheems zijn die behoren tot acht verschillende taalgroepen. Gelegen in de zuidwest hoek van het departement Ucayali dicht bij de Braziliaanse grens, was Purus ook logistiek het meest moeilijke gebied om te onderzoeken. Al de rivieren hier stromen naar het oosten richting Brazilië en Bolivia en isoleert daarom het gebied van de Ucayali rivier die naar het noorden stroomt richting Pucallpa. Inwoners zijn bijna geheel afhankelijk van onregelmatige vrachtluchten vanuit Pucallpa om voedsel en materialen te brengen. Diesels werd voor US\$ 15/ltr verkocht toen ik er was. Hierop inspringend kocht ik mijn diesels in Pucallpa om naar Paurus te worden gevlogen nadat ik aankwam. Terwijl ik wachtte, lifte ik met handelaren mee, die langs de rivier reisden om goederen te verhandelen met de plaatselijke bevolking in ruil voor bananen en yucca's. Ik kon dagelijks Blauwkop ara's zien tijdens deze trips, meestal in kleine familiegroepen van twee of vijf vogels. Purus is schijnbaar rijk aan mahonie dus om deze snel verdwijnende hardhoutsoort te beschermen, heeft de Peruviaanse regering kortgeleden een tien jaar moratorium uitgevaardigd op alle houtkapactiviteiten in het gebied. Slecht nieuws voor de regelmaat van vrachtluchten die voorraden naar inwoners brengen (en hout naar Pucallpa mee terugnemen) maar goed nieuws voor het bos en de Blauwkop ara's die daar voorkomen. HOEWEL IN AANVANG MIJN STUDIE een enorme verspreiding van Blauwkop ara's in het Ucayali gebied

suggereert, zijn de redenen hierachter gecompliceerder dan domweg aanwezigheid of afwezigheid van houtkap. Zoals vaak gebeurt met onderzoek bleef ik met meer vragen achter over deze vogels aan het eind van mijn studie dan bij aanvang. Hoewel ik gebieden kon identificeren met kleine populaties Blauwkop ara's, kon ik nog steeds geen belangrijke gegevens over voedselbronnen en habitatvereisten verzamelen. Het is een toekomstig doel voor WPT om studies op te zetten naar de basisecologie van deze vogels om zodoende beter te begrijpen waarom ze in bepaalde gebieden worden gezien en in andere niet. Het ideale zou zijn het meer onderzoek te doen in andere gebieden van het verspreidingsgebied van de soort, b.v. westelijk Acre in Brazilië en noordwest Bolivia. Hoewel sommige bossen waar de Blauwkop ara's leven intact zijn, is hun toekomst uiterst onzeker. Afgelopen jaren heeft de Braziliaanse regering getracht de illegale houtkapoperaties in te dammen in de Amazone wat goed nieuws is voor vogels die aan die kant van de grens leven. Maar zo'n soort politiek zal waarschijnlijk een grotere vraag naar hout in de naburige bossen creëren in Peru en Bolivia waar milieubeschermingorganisaties onderbemand zijn of niet bestaan. Bovendien is de eerste snelweg om Brazilië te verbinden met Peru, via Acre en Madre de Dios (de Transoceanische Snelweg), bijna klaar wat, gekoppeld aan de toenemende gaswinning in de Peruviaanse Amazone, ongetwijfeld zal bijdragen tot het afnemen van beschikbaar habitat voor deze vogels. Het is belangrijk dat we onze inspanningen verhogen voor een beter begrip van beschermingseisen van deze raadselachtige papegaaien.

Onderschriften:

De Blauwkop ara (rechtsboven) komt voor in oost Peru, uiterst westen van Brazilië en noordwest Bolivia. De minst bestudeerde van alle ara's; men denkt dat zijn populatie aan het verminderen is hoewel schattingen moeilijk zijn vanwege de dichtheid en uiterst afgelegen habitat.

Een peke-peke is een gemotoriseerde kano die wordt gebruikt om op afgelegen rivieren te zoeken naar Blauwkop ara's. Een inheemse Asháninka jongen dient als "puntero" – waarbij hij een lange stok gebruikt om obstakels te vermijden. Je eigen diesels meenemen is van belang bij onderzoek in afgelegen gebieden waar dat niet voorradig is.

Er zijn naar schatting 25.000 tot 45.000 Asháninka indianen over, de meeste in Peru. De grootste inheemse groep in het Peruviaanse Amazonegebied, ze zijn een overwegend landbouwvolk, dat maniok, bananen en papaja teelt. De Asháninka, mannen, vrouwen en kinderen schilderen in traditiegetrouw hun gezichten waarbij ze gebruik maken van de rode gekneusde zaden van Achiot (orleanboom)vruchten.

De Geelnek ara *Primolius auricollis* (links) en de Maracana of Illiger's ara *Primolius maracana* (rechts) zijn de twee andere ara's in de Genus *Primolius*. Het zijn overwegend groene, kleinere ara's die met elkaar geografisch de plaats innemen van centraal Zuid-Amerika. *Primolius couloni* heeft het kleinste verspreidingsgebied van de drie.

(L) Wildvang dieren, meest papegaaien, worden verkocht op de vrije markt in Pucallpa, de hoofdstad van het departement Ucayali. Hoewel de verkoop van wildlife technische gezien illegaal is in Peru lijkt er weinig naleving van deze wet.

(R) Een net op een kleiwand is bewijs van jagen en vangen op deze verzamelplaats van wildlife.

(L) De kampsites die worden gebruikt tijdens het onderzoek naar ara's bestaan slechts uit palmladerdaken gebouwd op zandbanken.

(R) Er is houtkapactiviteiten op veel van de zijrivieren die we bezochten. Zonder zware machines, worden de meeste stammen stroomafwaarts gedreven naar de Ucayali rivier daarna met praam naar de houtmolens in Pucallpa gevaren. Veel ervan halen stroomafwaarts niet en belanden op een grote hoop.

Meer Grije roodstaarten vrijgelaten..... (pag. 14)

Update van Felix Lankester, Limbe Wildlife Center (LWC)

Afgelopen december 2007 reddden we 1220 illegaal gevangen Afrikaanse Grije roodstaarten. Ca. 700 vogels werden bijna direct vrijgelaten. De rest van de papegaaien hadden beschadigde veren van de lijm die was gebruikt om ze te vangen of doordat ze met opzet waren afgeknijpt door de jagers. Elk van deze gewonde papegaaien werden in januari 2008 behandeld met hulp van een veterinaire team van de World Parrot Trust en ze zijn sindsdien herstellende. Nu, vier maanden later, hebben sommige van deze papegaaien laten

zien, door te kunnen vliegen in hun vliegkooien, dat hun verenpak genoeg hersteld is om aan de uiteindelijk vrijlatingfase te beginnen. Maar deze zal anders zijn dan de voorgaande vrijlatingen, omdat, in plaats van ze mee te nemen naar een nabijgelegen bos om ze vrij te laten, hebben we besloten om eenvoudigweg hun kooien open te zetten en ze de kans te geven op eigen gelegenheid weg te vliegen. De beslissing voor deze keuze van "soft-release" strategie van het LWC werd genomen nadat we zagen

hoe goed een paar papegaaien, die waren ontsnapt uit de vliegkooien, het in het vrije leven deden. Op zondag 18 mei werd het dak van de vliegkooien teruggeslagen en de eerste 12 herstelde papegaaien werden vrijgelaten. Het zien van een troep papegaaien die krachtig tussen de bomen van het LWC vliegen is werkelijk een prachtig gezicht, vooral wanneer men bedenkt in wat voor slechte conditie ze 6 maanden geleden aankwamen.

De strijd gaat door (pag. 14)

door Fidelis Pegue Manga uit The Post (Buca 12 mei 2008)

Twee notoire papegaaienvangers, Roger Atangana en Ignace Onana werden kortgeleden gearresteerd en voor het gerecht gebracht, voor het illegaal vangen van Afrikaanse Grije roodstaarten. Het stel is verantwoordelijk voor de vangst van meer dan 5.000 papegaaien ieder jaar in het Lobeke National Park en zijn grensgebied in de oostelijke provincie. Hun arrestaties stonden onder leiding van de lokale bos en wildlifeautoriteiten, in samenwerking met de politie, mogelijk gemaakt door het WWF.

Atangana werd gearresteerd in zijn huis na een handgemeen waarbij hij in zijn arm geschoten werd. Onana werd gearresteerd terwijl hij probeerde papegaaien te vangen in een open stuk bos binnen Lobeke (rechts). Ze zijn in totaal 10 jaar lang bezig geweest. In dit jaar hebben ze tot op heden waarschijnlijk zo'n 1.000 papegaaien afgeslacht, en de koppen en staarten geëxporteerd voor medicinaal gebruik, volgens de wildlifeautoriteiten.

Tachtig procent van de geëxporteerde papegaaien van Kameroen zijn gevangen in Lobeke wat een belangrijke populatie herbergt van Grije roodstaarten. Zo'n 15.000 vogels zijn ieder jaar uit het gebied weggehaald, maar bijna de helft van dit aantal overlijden in transit vanwege slechte verzorging.

Vangers transporteren de vogels meestal bij nacht om zodoende vele wetcontroleposten te vermijden. De Afrikaanse Grije roodstaart is een Klasse A soort (geheel beschermd) in Kameroen en kan alleen gevangen worden met een speciale vergunning van het Ministerie van Bos en Wildlife.

WPT richt fonds op voor Afrikaans Grije roodstaart (pag. 15)

In gevaar gebrachte soort krijgt een helpende hand

Voorheen wijdverspreid over equatoriaal Afrika de Grije roodstaart *Psittacus erithacus* wordt nu bedreigd

in een groot deel van zijn natuurlijke verspreidingsgebied en is uit veel landen aan het verdwijnen. Wilde

populaties zijn aan het afnemen vanwege vernietiging van habitat, stropen, vangen voor de binnen- en

buitenlandse dierenhandel, en door conflicten over gebruik van natuurlijke bronnen. “Save the Greys Fund” van de WPT is gestart om deze charismatische en populaire prachtige papegaaien te helpen overleven. De doelstellingen van het fonds zijn om de wilde Grijsz roodstaarten te beschermen:

Beëindigen van de handel in alle wildvang Afrikaanse Grijsz roodstaarten

Papegaaienpopulaties over heel Afrika hebben tientallen jaren doorlopend verliezen geleden vanwege vangst voor de dierenhandel. Eén van de meest getroffen soort is de Grijsz roodstaart. Gedurende de periode van 1994-2003 werd gemeld dat meer dan 359.000 wildvang vogels werden geëxporteerd vanuit omliggende landen en hebben sinds kort geleden onder handel voor de traditionele medicijnen. Onze pogingen zullen doorgaan om de regionale regeringen en plaatselijke NGO's aan te moedigen handelsverboden uit te vaardigen, bijstaan bij pogingen de stropers te vangen en wildlifewetten te handhaven.

Hulp bij herstel- en vrijlatinginspanningen voor inbeslaggenomen vogels
www.parrots.org/savethegreys

Als lokale inspanningen succes hebben met het stoppen van de illegale handel in wildlife, hebben in beslaggenomen vogels huisvesting en herstel nodig voordat ze kunnen worden teruggeplaatst in het wild. Met meer dan 20 jaar ervaring zijn wij bij de WPT alleen in staat veterinaire assistentie te leveren en te adviseren in de juiste zorg om deze vogels te helpen. *Het bevorderen van verantwoorde alternatieven voor het vangen van papegaaien*

De handel in wildvang papegaaien duurt voort vanwege de grote vraag. Deze handel creëert een inkomen voor de enkeling en lokale gemeenschappen die profiteren van de handel. Als handhaving om de handel tot stilstand brengen succes heeft, moeten alternatieve inkomstenbronnen worden gezocht voor deze gemeenschappen om definitief hun inkomensafhankelijkheid van de papegaaienhandel te wijzigen. We zullen werken aan hulp om verantwoorde alternatieve inkomstenbronnen te vinden die helpen papegaaien te beschermen. *Herplaatsen van wilde populaties in geschikte gebieden van hun voormalig verspreidingsgebied*

Terugval van populaties Grijsz roodstaarten is gerapporteerd in veel Afrikaanse landen. Hoewel geschikt en beschermd habitat overblijven in nationale parken en reservaten vaak blijven er geen vogels over. We zullen samenwerken met lokale regeringen en NGO's om kortgeleden in beslaggenomen papegaaien opnieuw te introduceren in voormalige verspreidingsgebieden om de soort te herplaatsen in geschikte en beschermde leefgebieden.

Bewustwording kweken voor de rechten van de wilde Grijsz roodstaarten

We zullen doorgaan met onze pogingen de lokale gemeenschappen ontwikkelen en door international aandacht te vergroten voor de rechten van deze papegaaien.

We hebben jullie hulp nodig
Jullie steun en zorg zijn cruciaal voor onze pogingen om de Grijsz roodstaart te redden. We hebben al invloed gehad op het redden en het herstel van 1200 in beslaggenomen Grijsz roodstaarten in Kameroen. Help ons a.u.b. om dit belangrijke werk voort te zetten – kijk wat je kunt doen om te helpen!

Laat ze in het wild – om een soort te redden (pag. 16)

door Kaitlin Studer

Al reizend door het regenwoud van Belize over onverharde wegen zó onbegaanbaar dat onze hoofden het dak van het voertuig raken, we banen ons een weg naar de savannen waarbij we twee keer vast zitten in de modder. Ik was onderdeel van een team studenten en professoren op zoek naar de bedreigde Dubbele Geelkopamazone *Amazona ochrocephala oratrix*. Vergezeld van Ivan Gillett de boswachter van het “Programme for Belize” belast met het herstelprogramma voor de Dubbele Geelkopamazone, we trekken door de savannen op zoek naar potentiële nestsites tussen de Caribische pijnbomen. Ivan legde een paar problemen uit die hij tegenkomt terwijl hij probeert deze papegaaien te redden van uitsterven. We kwamen bij een boom die was opengehakt met een machete, waarbij een gat was achtergebleven 50cm onder de nestingang. Ivan vertelde, “Dit gat is gemaakt om de kuikens te pakken door

ze uit de bodem van het nest te trekken. Als ze proberen (de stropers) in het nest te reiken lopen ze de kans gebeten te worden”. Een tweede gat was het bewijs dat dit nest twee keer was beroofd. “Dubbel Geelkopamazones beginnen aan de top van de pijnboom en gaan naar beneden telkens als een nest onbruikbaar wordt” legde Ivan uit. Stropen heeft grotendeels bijgedragen aan de afname van de populatie van de Dubbele Geelkopamazone. Dubbele Geelkopamazones zijn erg populair in de dierenhandel omdat ze heel snel menselijke stemmen kunnen leren nabootsen. De pijnboomsavannen in het Rio Bravo Conservation and Management Area (RBCMA) huisvest de enige levensvatbare populatie van de Dubbele Geelkopamazone die zijn overgebleven in Belize. Dit is waar ik in december 2006 twee weken werkte. Het doel van dit initiatief was meer te weten te komen over de Dubbele Geelkopamazones zodat ik educatiemateriaal kon samenstellen

voor de boswachters om in de omgeving van het RBCMA te verspreiden. Dit project werd gesponsord door de McMaster School for Advancing Humanity at Defiance College in Ohio, USA. Ivan en ik keerden een paar dagen later terug naar de savannen en liepen totdat we een bij een boom kwamen die compleet was omgehakt. Afgelopen seizoen tijdens de nestcontrole telde Ivan drie gezonde kuikens in een holte in deze boom voordat hij zijn onderzoek stopte voor de nacht. Toen hij de volgende morgen terugkwam, was de boom omgehakt en de kuikens waren weg. Het verlies van de redelijk nieuwe nestboom was erger dan dat van de kuikens. Stropen is niet het enige probleem dat invloed heeft op de Dubbele Geelkopamazone. In sommige gebieden van Belize wordt de papegaai gedood omdat de lokale bevolking hem ziet als een plaag. Dubbele Geelkopamazones eten de vruchten van cashewbomen, die

een bron van inkomsten zijn voor veel Belizanen. De populatie van de papegaaien wordt ook bedreigd door vernietiging van habitat vanwege regelmatige afbranden. Pijnboomsavannen ecosystemen profiteren van onregelmatige natuurlijke branden. Herhaaldelijke branden vernietigen sommige Caribische pijnbomen en ook de nesten van de Dubbele Geelkopamazone. Afgelopen jaar toen de pijnboomsavannen op de Rio Bravo werd afgebrand om beter te kunnen jagen, werden er meer dan 15 nesten van de Dubbele Geelkopamazones vernietigd. Gedurende onze gesprekken vertelde Ivan ook dat stropers soms kinderen meenemen omdat die gemakkelijker in de nestholtes kunnen reiken dan de volwassenen. Dat was een cruciaal punt voor mij en het moment dat ik wist dat ik een kinderboek moest schrijven. Ik wilde me richten op de belangrijkheid om de bedreigde soort te beschermen en vooral de kinderen inspireren de Dubbele Geelkopamazones in het wild te laten. Die nacht lag ik wakker terwijl ik de woorden vormden in mijn hoofd, die de lezertjes zouden overtuigen om zich niet in te laten met de praktijken waar ze mee waren opgegroeid, maar zich te richten op de bescherming van de papegaaien. Uiteindelijk stond ik op en begon aantekeningen te maken zodat ik me de details kon herinneren van het verhaal van Ivan als de basis voor het boek. Ik begon met het schrijven van het boek op de dag dat ik terugkeerde van Belize, zelfs al was het twee dagen voor Kerstmis. Ik was gedreven. Het hoofdstuk over de stropers was moeilijk samen te stellen. Ik moest beducht zijn op de mogelijkheid dat mijn lezertjes familieleden hadden die in feite stropers waren. Ik wilde mijn lezertjes niet vijandig zijn, maar ik wilde de tekst toch informatief, waarheidslievend

en krachtig houden. Ik begon over een titel na te denken die duidelijk de uitdaging aangaf aan de lezertjes wat het boek voorstelde. Het doel van het boek was om lezers te inspireren om wilde dieren in het wild te laten, zodoende de titel – Leaving wild (laat ze in het wild). Toen het boek werd geredigeerd en gedrukt, bleef ik achter met de gedachte wat ik nog meer kon doen om de Belizaanse kinderen te onderwijzen over hun omgeving. Ik wist dat ik interesse en gevoel moest opwekken voor het eigen ecosysteem in hun achtertuin en wat daarin leeft. Ik wist dat mensen betrekken bij hun omgeving zou leiden tot een verhoogde waardering voor de papegaaien om zodoende het stropen te reduceren. Het was op dat punt dat ik besloot de opbrengsten van de verkoop van mijn boek “Leaving Wild” in de USA te oormerken om veldpakketten te maken voor birdwatching. Elk veldpakket zou een veldkijker, een veldgids voor de vogels van Centraal Amerika en een waterproof opschriftboek bevatten. Toen we het jaar daarop (december 2007) aankwamen op het onderzoekstation was ik nerveus en er op gebrand Ivan “Leaving wild” te laten zien. Hij was heel blij met het boek en blij dat er genoeg exemplaren waren voor alle kinderen op de scholen die we gingen bezoeken. We verspreidden veldpakketten en boeken en ik kon met de kinderen op school praten over de papegaai en aan de leraren uitleggen hoe de veldpakketten te gebruiken en ze op te nemen in de lessen. Bovendien maakte ik een poster van de Dubbele Geelkopamazone die we in publieke ruimtes in de omgeving van de habitat van de papegaaien ophingen. Gedurende deze reis leidde ik onderzoek naar de biodiversiteit van verschillend gebruik van gebieden om zodoende informatie te verschaffen dat kon worden gebruikt door boswachters

van de Rio Bravo om mensen ervan te overtuigen het in praktijk brengen van hakken en branden in de omgeving van het regenwoud te verlagen. Op een avond gingen Ivan en ik gingen met de rest van het team studenten en professoren van het Defiance College op pad om papegaaien te zien komen aanvliegen voor de nacht. Ivan wilde dat ik de groep vertelde over de problemen die de papegaaien ondergaan. Ik liet hen zien hoe te kijken naar potentiële nestsites en daagde ze uit een levensvatbare nestsite te vinden voor de Dubbele Geelkopamazone. Ze wezen naar de Caribische pijnboom vlakbij. Toen we er naartoe liepen, herkende ik hem als de geroofde boom die Ivan me het jaar ervoor had laten zien. Toen we rond de boom liepen, vertelde ik ze dat de grote gaten niet gemaakt waren door papegaaien, maar waarschijnlijk door stropers om de kuikens uit het nest te stelen. Hun gezichtsuitdrukkingen waren precies zoals die van mij toen ik voor het eerste de boom zag – verslagen en bijna in staat van ongeloof. Verschillende studenten spraken met mij die avond over stropen. Ze zeiden dat ze geen idee hadden dat het zo'n enorm probleem was. Doordat ze het met eigen ogen hadden gezien, kregen ze waardering voor mijn passie om het rond te bazuinen en de mensen te vertellen over dit serieuze probleem. De populatie van de Dubbele Geelkopamazone zal niet vermeerderen, noch dat van andere bedreigde soorten, als de mensen niet worden onderwezen. Het is maar één persoon die het verschil maakt dus help mee het rond te vertellen om een soort voor uitsterven te behoeden. En zoals mijn kinderboek eindigt: “Always Remember to Leave Wild” (denk altijd laat ze in het wild).

Kaitlin Studer is biologielerares aan het Defiance College in Ohio, USA. Voor meer informatie over haar boek “Leaving Wild” of haar initiatief voor Belize neem dan contact met haar op leavingwild@gmail.com

Onderschriften:

Caribische pijnbomen (boven) in Belize dragen de lidtekens van stropers die op zoek zijn naar de Dubbele Geelkopamazones (top). Kaitlin Studer, hier met projectleider Ivan Gillett, schreef een kinderboek om zodoende aandacht en lokale trots te bewerkstelligen om de amazone te beschermen.

Ieder kind op drie verschillende scholen kreeg een exemplaar van Kaitlins tweetalige boek “Leaving Wild”. Er werden tevens veldpakketten met materialen om vogels te kijken en posters verspreid.

Vertalingen Ria Vonk